

Uppdrag om stödjande åtgärder vid nationellt införande av eIDAS-förordningen

Återrapportering av uppdraget att vidta stödjande åtgärder
vid nationellt införande av eIDAS-förordningen
(EU) nr 910/2014

Dnr 2019-90

Sammanfattning

EU-förordningen eIDAS (EU) nr 910/2014 innebär att det från och med den 29 september 2018 är obligatoriskt för offentliga e-tjänster som kräver inloggning med e-legitimation att erkänna inloggning även med utländska e-legitimationer. Uppskattningsvis 500 offentliga organ är berörda av eIDAS-förordningen men knappt 30 procent har påbörjat sitt anslutningsarbete.

eIDAS-förordningens ikraftträdande och driftsättningen av den tekniska infrastrukturen under E-legitimationsnämndens försorg, sammanföll tidsmässigt med att nämnden upphörde. I samband med verksamhetsövergång övertog DIGG den svenska eIDAS-noden och anslutningsarbetet enligt plan.

Idag kan den svenska eIDAS-noden ta emot e-legitimering från fyra länder: Estland, Spanien, Italien och Kroatien. Anslutningsarbetet för resterande länder genomförs så snart de blir tillgängliga.

DIGG har en viktig roll vid offentliga organs anslutning till eIDAS-infrastrukturen i och med att arbetet kräver administrativt stöd och tekniskt support från DIGG. I samband med upprättandet av metadataregistret i Sweden Connect introducerades tekniska och administrativa processer samt stödrutiner. Dessa används av alla offentliga e-tjänster som förbereds för att ta emot e-legitimationstrafik från andra länders eIDAS-nod. Ett snabbt inrättande av en första linjens supporthantering vid DIGG:s bildande var kritiskt, då behovet av support är omfattande.

Uppdraget att förbereda och informera alla intressenter övertogs av DIGG den 1 september 2018. Samverkan kring informations- och kunskapsspridning har varit en viktig del i arbetet. Leverantörer har varit behjälpliga med att sprida informationen vidare till sina uppdragsgivare. Andra exempel på DIGG:s stödjande åtgärder är tryckt informationsmaterial, information på konferenser, öppna frågestunder, ett informationsmöte med leverantörer och information via LinkedIn och Twitter. DIGG har också informerat via nyhetsbrev, via nyhetsrum i Mynewsdesk, via webbplatserna elegnamnden.se, swedenconnect.se, digg.se och e-legitimation.se. Ett stort arbete har också varit att löpande hantera frågor via e-post och telefon. DIGG:s kommunikation under den här perioden har även resulterat i ett pressmeddelande och en artikel i en facktidskrift.

Generaldirektör

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Uppdraget	2
1.3	Disposition	3
1.4	DIGG:s uppgifter kring eIDAS enligt instruktionen.....	3
1.5	Gränsdragningar.....	3
2	Ikraftträdandet av eIDAS-förordningens krav på Sverige den 29 september 2018	5
2.1	Vägval för enklare och säkrare anslutning	5
2.2	Sveriges uppfyllnad av eIDAS-förordningens krav.....	5
2.3	Drift och förvaltning av eIDAS-nod och metadataregister.....	7
2.3.1	<i>Den praktiska och administrativa anslutningen till Sweden Connect.....</i>	<i>8</i>
2.4	Juridiskt arbete	8
3	Information och kommunikation	9
3.1	Digitala informationsinsatser	9
3.2	Konferenser och seminarier	9
3.2.1	<i>Leverantörsmöte och forum för betrodda tjänster ...</i>	<i>9</i>
3.2.2	<i>E-legitimationsdagarna.....</i>	<i>10</i>
3.2.3	<i>Lista över informationsinsatser på nationella konferenser och seminarier .....</i>	<i>10</i>
3.3	Omnämmanden i media.....	11
4	Deltagande i internationella samarbeten.....	12
4.1	Deltagande i Cooperation Network	12
4.1.1	<i>Deltagande i granskningsarbete i Peer-reviewer och Technical subgroup.....</i>	<i>12</i>
4.2	NOBID - Nordiskt-baltiskt samarbete om digitala identiteter	12
5	Pågående arbeten och behov i framtiden.....	14
5.1	Inledning	14
5.2	Anmälan av svensk e-legitimation	14
5.3	Behov av kopplingsregister.....	15
5.4	Fortsatt stöd vid införandet av eIDAS - kommunikation och information för framtiden?	15
5.4.1	<i>Konferenser och seminarier framöver .....</i>	<i>16</i>

5.5	Översyn av eIDAS-förordningen.....	16
5.6	Framtida drift, förvaltning och utveckling	17
5.7	Behov av säkerhetsskyddsklassning.....	17
5.8	Fortsatt utveckling och anslutningsarbete	17
5.9	Utveckling - privata utförare av offentliga tjänster.....	18
5.10	E-underskrifter	19
5.11	ID-kortsutredningen och eventuellt behov av översyn av regler.....	20
5.12	Behov av enkät för att mäta anslutning igen?	21
	Bilaga 1 Metadaterregistrets roll	22
	Bilaga 2 Anslutningsprocessen i Sweden Connect	23
	Bilaga 3 Administrativa rutiner.....	24

1 Inledning

1.1 Bakgrund

EU-förordningen (EU) nr 910/2014, den så kallade eIDAS-förordningen, innebär att det från och med den 29 september 2018 är obligatoriskt för offentliga e-tjänster som kräver inloggning med e-legitimation att erkänna inloggning även med utländska e-legitimationer. Alla länders anmälda utländska e-legitimationer ska erkännas i de svenska offentliga e-tjänsterna. De svenska offentliga e-tjänsterna som har e-legitimation som inloggningsalternativ är generellt inte anpassade för att uppfylla förordningens krav, än mindre för att kunna dra nytta av de möjligheter eIDAS erbjuder. I dagsläget, då rapporten skrivs, känner Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) inte till om det finns någon offentlig e-tjänst som kräver inloggning med en svensk e-legitimation som faktiskt släpper in en utländsk e-legitimation.

E-legitimering mellan länderna hanteras med hjälp av en nod som utgör central kopplingspunkt för elektronisk identifiering över landsgränserna. Före den 1 september 2018 hade E-legitimationsnämnden i uppdrag att ansvara för den svenska eIDAS-noden, men i och med starten av DIGG, överfördes regeringens uppdrag att tillhandahålla den svenska eIDAS-noden till den nya myndigheten.

eIDAS-förordningens ikraftträdande och driftsättningen av den tekniska infrastrukturen under E-legitimationsnämndens försorg, sammanföll tidsmässigt med att nämnden upphörde och verksamheten och ansvaret övergick till DIGG. Arbetet var från början planerat för att klara denna överlämning. DIGG kunde därför ta emot och fortsätta leda den tekniska utvecklingen och driften, utan nämnvärda störningar.

eIDAS-förordningen omfattar även elektroniska underskrifter. Kraven på dessa träffar inte DIGG direkt. Det är i andra offentliga organs verksamheter som skyldigheten att hantera elektroniska handlingar, elektroniska underskrifter med mera uppstår.

Tillsynsansvaret för det här området faller på Post- och telestyrelsen (PTS) men inom ramen för DIGG:s främjandeuppgift besvarar DIGG frågor och informerar om de förändringar eIDAS-förordningen medför. Inom ramen för uppgiften att ansvara för den offentliga förvaltningens tillgång till infrastruktur och tjänster för elektronisk identifiering och underskrift publicerar DIGG specifikationer och granskar leverantörers uppfyllnad av dessa i syfte att underlätta offentlig sektors anskaffning av tjänsterna. Eftersom gränsöverskridande e-legitimering gör att det sätt e-underskrifter tidigare skapats på inte längre räcker, tillhandahåller DIGG ett regelverk och granskning inom ramen för konceptet för fristående underskrift.

Inför ikraftträdandet av eIDAS-förordningen den 29 september 2018 påbörjade DIGG anslutningen av Tyskland som var första land med eIDAS-anmälda och godkända e-legitimationer. Kort in på ikraftträdandet av förordningen bedömde DIGG dock att det

fanns allvarliga säkerhetsbrister i den tyska lösningen, vilket innebar att den svenska implementeringsprocessen avbröts. Sedan dess har DIGG utvecklat en lösning som eliminerar dessa säkerhetsproblem och har därefter återupptagit anslutningsarbetet för Tyskland.

Infrastrukturen för Sveriges eIDAS-nod, och som ger användare med svenska och utländska e-legitimationer säker inloggning och e-underskrift, går under namnet Sweden Connect.

Idag kan Sverige ta emot e-legitimering från fyra länder: Estland, Spanien, Italien och Kroatien. Anslutningsarbetet för resterande länder pågår, liksom arbetet med den tekniska infrastrukturen, eftersom eIDAS-systemet ännu är under utveckling. Det krävs bland annat utveckling av rutiner och IT-stöd för hantering av säkerhetsincidenter och de metadata som måste utbytas mellan länderna för att upprätthålla säkerhet och tillgänglighet för att Sverige ska leva upp till förordningen.

DIGG är även inblandad vid myndigheters och kommuners anslutning till eIDAS-infrastrukturen. Genom den infrastruktur DIGG etablerat i Sweden Connect sker detta genom en relativt enkel konfiguration som anslutande organisationer till största delen kan göra själva. I praktiken krävs dock både administrativt stöd och ofta tekniskt support från DIGG.

146 av uppskattningsvis 500 offentliga organ i Sverige som berörs av eIDAS-förordningen hade den 20 mars 2019 påbörjat eller genomfört sitt anslutningsarbete. Uppskattningen bygger på att alla som ska ansluta sig måste teckna ett Sweden Connectavtal. Det totala antalet som omfattas av kraven baseras på enkät som E-legitimationsnämnden gjorde 2017, där svaren visar hur många myndigheter och kommuner som har e-tjänster där inloggning sker via e-legitimation.

1.2 Uppdraget

I Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Myndigheten för digital förvaltning gavs ett återrappporteringskrav till DIGG angående Nationellt införande av eIDAS-förordningen:

”Myndigheten ska vidta stödande åtgärder avseende ikraftträdandet av de bestämmelser om ömsesidigt erkännande av anmälda system för elektronisk identifiering som ska börja tillämpas i september 2018 enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, den s.k. eIDAS-förordningen. Bestämmelserna innebär att svenska myndigheter, kommuner och landsting måste kunna ta emot andra länders e-legitimationer i sina e-tjänster. Vid utförandet av uppdraget ska det arbete som har utförts

av E-legitimationsnämnden tas tillvara. Myndigheten ska senast den 31 mars 2019 redovisa uppdraget till regeringen (Finansdepartementet).”

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2019 till Finansdepartementet och slutredovisas i föreliggande rapport.

1.3 Disposition

Uppdraget ovan är en del av DIGG:s permanenta uppgifter som följer av DIGG:s instruktion § 3 och § 7. För att beskriva de stödjande åtgärder som vidtagits, är de redovisade i instruktionens ordning, se kapitel 1 till 4. Därefter följer en framåtblick i kapitel 5.

1.4 DIGG:s uppgifter kring eIDAS enligt instruktionen

Enligt § 1 ska DIGG samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig.

Myndighetens uppdrag vad gäller frågan om e-legitimering framgår av instruktionens § 3 och § 7:

E-legitimering mellan medlemsländer hanteras med hjälp av en nod som utgör central kopplingspunkt för elektronisk identifiering över landsgränserna. DIGG har enligt 3 § 4 p. i instruktionen i uppgift att ansvara för de svenska förbindelsepunkterna (noderna) för gränsöverskridande elektronisk identifiering. DIGG har regeringens uppdrag att tillhandahålla den svenska eIDAS-noden, som tillsammans med funktioner för att ansluta svenska e-tjänster och e-legitimationsutfärdare benämns som Sweden Connect.

Utöver det som följer ovan av eIDAS-förordningen har DIGG enligt instruktionen 7 § 1 p. även i uppgift att uppfylla de samarbetskyldigheter som gäller för Sverige som medlemsstat enligt artikel 12 i eIDAS-förordningen samt enligt de rättsakter som har meddelats med stöd av den artikeln och vara gemensam kontaktpunkt för samarbetet, samt enligt 2 p. att företräda Sverige i övriga frågor som rör gränsöverskridande elektronisk identifiering enligt eIDAS-förordningen samt lämna stöd och information till myndigheter i sådana frågor.

Genomförandet av eIDAS förutsätter att medlemsländerna tar på sig uppdrag att både leda och delta i andra länders anmälningsprocesser.

1.5 Gränsdragningar

Denna återrapportering omfattar inte det uppdrag som PTS och Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) har enligt Lag (2016:561) med kompletterande

bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering.

PTS ska enligt den lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering vara tillsynsmyndighet och i enlighet med artikel 22 i förordning (EU) nr 910/2014 upprätta, underhålla och offentliggöra en förteckning över kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster och de kvalificerade betrodda tjänster som dessa aktörer tillhandahåller.

I gränsdragningen mot MSB:s uppdrag finns inga otydligheter, men i gränsdragningen mellan DIGG:s och PTS uppdrag finns vissa oklarheter. För att skapa en elektronisk underskrift krävs dels "ett underskriftscertifikat", vilket ingår i eIDAS-förordningen Kap IV Avsnitt 1-8 om betrodda tjänster och där är det tydligt att det är PTS ansvar, dels "en anordning för underskriftframställning" (2014:910) Kap 3 pkt 22 vilket inte lika tydligt beskrivs som en betrodd tjänst. DIGG:s specifikationer och granskning av fristående underskriftstjänster avser just "anordningen" och här finns det vissa oklarheter angående ansvarsfördelning.

2 Ikraftträdandet av eIDAS-förordningens krav på Sverige den 29 september 2018

Detta avsnitt innehåller en övergripande beskrivning av det arbete som utförts kring eIDAS-noden från den 1 september 2018.

2.1 Vägval för enklare och säkrare anslutning

E-legitimationsnämnden valde att utforma den svenska eIDAS-noden så att anslutningen av svenska e-tjänster sker med hjälp av standardprogramvaror, vilket är ett enklare tillvägagångssätt. Detta har gjort att kostnaderna för anslutande myndigheter har blivit betydligt lägre än om Sverige skulle ha följt de referensimplementationer som många andra EU-länder gör och som tillhandahålls inom Connecting Europe Facility, CEF. I samband med verksamhetsövergången övertog DIGG den svenska eIDAS-noden och anslutningsarbetet enligt plan.

Hanteringen av e-legitimationer enligt eIDAS-förordningens interoperabilitetsramverk är mycket komplex och tillgången till expertkompetens inom området är ytterst begränsad. Vägvalet i den svenska lösningen har underlättat efterlevnaden av eIDAS-förordningen för myndigheterna men innebär utvecklingskostnader för den svenska eIDAS-noden och kommer medföra fortsatta förvaltningskostnader framöver. Alternativet som valdes bedöms trots detta vara mer kostnadseffektivt för samhället och hela den offentliga sektorn.

2.2 Sveriges uppfyllnad av eIDAS-förordningens krav

Den 29 september 2018 blev Sverige skyldig att erkänna tyska e-legitimationer i de svenska e-tjänsterna. Framöver ska motsvarande ske med andra länders anmälda e-legitimationer.

Anslutningen förutsätter att:

1. den svenska eIDAS-nodens connector (den del som tar emot utländska e-legitimationer) är i bruk.
2. DIGG har etablerat en driftmiljö för och driftsatt en särskild programvara som Tyskland ska tillhandahålla. Detta är specifikt för de länder som valt den så kallad Middleware-modellen i stället för den normala eIDAS-infrastrukturen. Så här långt är det bara Tyskland som valt den möjligheten, men det kan bli fler.
3. DIGG konfigurerat metadata för kommunikation med de länder eIDAS-noden ska kommunicera med.

4. svenska e-tjänster konfigurerat metadata för kommunikation med den svenska connectorn.
5. svenska e-tjänster anpassats för att göra connectorn tillgänglig vid val av legitimeringssätt, vanligtvis under namnet Foreign eID.
6. DIGG har en bemannad så kallad Single Point Of Contact (SPOC) för hantering av säkerhetsincidenter.

DIGG ansvarar för punkterna 1 till 3 samt punkt 6. Punkt 1 genomfördes före den första september 2018.

Vad gäller punkterna 2 och 3 så hade DIGG möjlighet att uppfylla kravet, men beslutade att inte göra det, eftersom den programvaran DIGG erhållit från Tyskland var behäftad med allvarliga säkerhetsproblem. Om DIGG hade driftsatt den i det skick den levererades från Tyskland hade en bedragare kunnat ställa ut falska identitetsintyg för alla tyska medborgare, till och med utan att ha en e-legitimation. Dessutom hade känsliga personuppgifter exponerats.

DIGG har utöver vad som krävs enligt eIDAS-förordningen beslutat att slutföra punkt 3 för alla länder som anmält e-legitimationer och som är redo att slutföra sin del av sammankopplingen med Sverige. Arbetet kräver att både sändande och mottagande land koordinerar sina insatser väl. Erfarenheten visar att det krävs lång kalendertid för varje land som ansluter. Hur stor arbetsinsats det kommer att krävas när ett land ändrar något i sin nods driftmiljö är ännu så länge okänt. eIDAS-infrastrukturen saknar idag genomtänkta rutiner för detta, vilket gör både driftsättning och det framtida underhållet tidskrävande. Takten styrs inte av DIGG:s insatser utan uteslutande av hur snabbt andra länder blir klara för att ansluta sig. Hittills har Estlands, Spaniens, Italiens och Kroatens e-legitimationer blivit anslutna och godkända för e-legitimering i den svenska eIDAS-noden i Sweden Connect

Punkterna 4 och 5 ansvarar de enskilda myndigheterna med e-tjänster (förlitande parter) för. Kring dessa punkter har DIGG enbart ett främjandeuppdrag. DIGG har etablerat webbplatsen swedenconnect.se för att erbjuda information direkt riktad till de drift- och utvecklingsorganisationer som är inblandade i anslutning av andra organisationers tjänster till Sweden Connect. Anslutningstakten till den svenska connectorn styrs av de förlitande parternas förberedelser. I dag har knappt 30 procent påbörjat sitt anslutningsarbete. Beräkningen är baserad på det antal offentliga organ som berörs av eIDAS-förordningen samt utgår från att alla som ska ansluta sig måste teckna ett Sweden Connectavtal. Det totala antalet som omfattas av kraven baseras på en tidigare enkät som gjordes av E-legitimationsnämnden 2017, där svaren visar hur många myndigheter och kommuner som har e-tjänster där inloggning sker via e-legitimation.

Punkt 6 är uppfyllt till den nivå som DIGG idag bedömer motsvarar behovet. DIGG ansvarar för Sveriges eIDAS-nods Single Point Of Contact (SPOC), i praktiken e-postbrevlådan e-legitimation@digg.se och DIGG:s telefonnummer, som bland annat ska användas vid säkerhetsincidenter. Kravet på hantering av säkerhetsincidenter utan dröjsmål uppfylls inte i dagsläget, eftersom första linjens support, som bevakar brevlådan, inte har bemanning på helger. DIGG har dock bedömt att det i nuläget är en acceptabel risk, då kravet på snabbt agerande faller på det land som sänder en e-legitimering till andra. Däremot behöver frågan tas omhand när Sverige anmäler en e-legitimation för gränsöverskridande användning.

Kommunikation med andra länders SPOC har prövats i samband med att DIGG har upptäckt misstänkta och verkliga säkerhetsluckor i andra länders eIDAS-implementationer. Det har då visat sig att andra länder inte heller klarar incidenthantering utan dröjsmål samt att incidentrapporteringsrutiner inte kan användas till känslig information. Slutsatsen är att incidenthanteringsrutinerna inom eIDAS behöver utvecklas vidare.

2.3 Drift och förvaltning av eIDAS-nod och metadatarregister

E-legitimering, såväl gränsöverskridande som nationellt, bygger på att alla inblandade parter kan lita på att de har kontakt med just den motpart de har för avsikt att samarbeta med. För att upprätthålla en sådan säkerhet och eliminera risk för bedrägliga intrång och manipulation, har DIGG upprättat ett aktörsregister och ett metadatarregister i Sweden Connect. Aktörsregistret innehåller kontaktpersoner, *se vidare kapitel 2.3.1 Den praktiska och administrativa anslutningen till Sweden Connect*. Metadatar registret består av tekniska adresser och krypteringsnycklar, metadata som används för att på ett säkert sätt identifiera de anslutna parterna. Registret underlättar för svenska offentliga tjänster att ansluta utländska e-legitimationer via eIDAS-noden.

På samma sätt som metadata från alla aktörer måste registreras nationellt måste metadata om varje anslutet lands eIDAS-noder utbytas mellan medlemsstaterna. I dag saknas ett internationellt metadatarregister för dessa landsnoder, vilket skapar ineffektivitet och merarbete. *Se bilaga 1 Metadatarregistrets roll*.

Driften av den svenska eIDAS-noden och infrastrukturen i Sweden Connect är etablerad i ett samarbete med SUNET (Swedish University computer Network, en enhet på Vetenskapsrådet), som sedan tidigare bedriver motsvarande förvaltning för Sveriges högskolor och därför har den kompetens som krävs för en snabb etablering med hög kvalitet.

Programvaror, metadatarregister, tester, anslutning av andra länder med mera hanteras av samma grupp som genomförde det ursprungliga utvecklingsprojektet. Bemanningen

utgörs av personal och konsulter från DIGG samt personal från SUNET. Arbetet med att skapa en långsiktigt hållbar förvaltningsorganisation har inletts.

2.3.1 Den praktiska och administrativa anslutningen till Sweden Connect.

I samband med upprättandet av metadataregistret och övergången till DIGG introducerades tekniska och administrativa processer samt stödrutiner. Dessa används av alla offentliga e-tjänster som förbereds för att ta emot e-legitimationstrafik från utlandet. Ett snabbt inrättande av en första linjens supporthantering vid DIGG:s bildande var kritiskt, då myndigheternas anslutningsarbete påbörjats och behovet av support var omfattande.

Den tekniska anslutningen och registreringen utförs av SUNET. Administrationen hanteras av DIGG:s kundtjänst, som också administrerar anslutningsavtalen till Sweden Connect. *Se bilaga 2 Anslutningsprocessen i Sweden Connect samt bilaga 3 Administrativa rutiner.*

2.4 Juridiskt arbete

Det juridiska arbetet kring eIDAS-noden har i huvudsak varit kopplat till myndigheternas anslutning till Sweden Connect. Det inledande arbetet bestod i att uppdatera avtal och annan dokumentation som tagits fram av E-legitimationsnämnden, så att DIGG kunde fastställa dokumenten samt inträda som part i avtalen med mera.

Därefter påbörjades arbetet med att samlat beskriva de behandlingar respektive aktör (anslutande myndigheter och DIGG) utför av användarens personuppgifter i samband med inloggning i en e-tjänst med en utländsk e-legitimation. För att informationen ska bli begriplig för användaren måste den samordnas och har därför samlats på DIGG:s webbplats. Anslutande myndigheter kan använda texten som utgångspunkt för att själva informera användaren på den egna webbplatsen eller hänvisa till DIGG:s webbplats. Därmed fullgör DIGG de återstående krav på lätt tillgänglig och begriplig information kring behandling av användarens personuppgifter som finns i Sweden Connect-avtalet.

Därutöver har det juridiska arbetet innefattat bland annat att kvalitetssäkra de administrativa rutinerna, ge stöd och svara på frågor gällande avtalen samt att göra rättsliga utredningar kring regleringen mellan parterna – vad är Sweden Connect, vad omfattas och vilka får ansluta?

3 Information och kommunikation

Information och kommunikation om eIDAS har skett i flera olika kanaler. Bland annat genom DIGG:s konto på LinkedIn, genom pressmeddelanden på MyNewsdesk och genom nyhetsbrev. Nedan följer ett axplock av insatser under tiden september 2018 till och med mars 2019.

3.1 Digitala informationsinsatser

- *DIGG på LinkedIn* har varit den primära kanalen för nyheter och kommunikation under uppstarten av DIGG. eIDAS har omnämnts vid en handfull tillfällen under den här tiden.
- Vid ungefär lika många tillfällen har eIDAS omnämnts på *DIGG på Twitter*
- På webbplatsen *digg.se* har två nyheter publicerats om eIDAS-införandet.
- *DIGG:s nyhetsbrev* har idag ca 740 prenumeranter. Nyhetsbrevet har under perioden publicerats vid fyra tillfällen (september, november, januari och mars). eIDAS-införandet är omnämnt i varje brev.
- *DIGG:s nyhetsrum i Mynewsdesk*, kom igång under senhösten 2018. Ett pressmeddelande har (28 februari) publicerats kopplat till eIDAS, via den här kanalen.
- Webbplatsen *elegnamnden.se* är fortfarande i drift och är den plats där offentlig sektor och leverantörer kan hitta aktuell information och dokumentation kring e-legitimation, e-underskrift och eIDAS. På uppdrag av DIGG driftas webblösningen fortfarande av Skatteverket som en övergångslösning. En överföring/migrering av innehållet kommer göras så snart möjlighet finns.
- Webbplatsen *swedenconnect.se* är hemvisten för förlitande parter anslutning till den svenska eIDAS-noden och startsida vid inloggning med en utländsk e-legitimation. Webbplatsen driftas av SUNET på uppdrag av DIGG och skulle regelbundet behöva uppdateras av webbredaktörer inom DIGG. Utbildning och tillgång till redigeringsverktyget planeras under våren 2019.
- Webbplatsen *e-legitimation.se* är DIGG:s webbplats om e-legitimation riktad till privatpersoner. Här finns också information om eIDAS och möjligheten att logga in med en utländsk e-legitimation.

3.2 Konferenser och seminarier

3.2.1 Leverantörsmöte och forum för betrodda tjänster

Det praktiska arbetet med att ansluta e-tjänster till Sweden Connect och göra dem användbara för utländska e-legitimationer utförs oftast av integrationskonsulter och leverantörer av e-tjänstplattformar.

Att nå den målgruppen är därför en nyckelfaktor i DIGG:s arbete med att hjälpa myndigheter och kommuner att uppfylla eIDAS-förordningens krav.

DIGG samarbetar med PTS i arrangerande av informationsmöten två gånger per år, där den målgruppen bjuds in. Ett möte har genomförts sedan DIGG bildades och planeringen av nästa möte har påbörjats.

3.2.2 E-legitimationsdagarna

Behovet hos verksamhetsutvecklare, jurister, IT-arkitekter, e-samordnare och leverantörer att få samlas, diskutera och lära är stort inom detta ofta komplexa område. E-legitimationsdagen var en årligt återkommande heldagskonferens arrangerad av E-legitimationsnämnden med syfte att göra just detta. Sista konferensen genomfördes 2018 och utökades då med ytterligare en fördjupningsdag med fokus eIDAS-införandet. I april 2019 genomförs konferensen på nytt. Verisec AB har tagit uppdraget att ta hand om arrangemanget tillsammans med övriga e-legitimationsutfärdare: BankID, Telia och AB Svenska Pass, med DIGG och Regeringskansliet som inbjudande värdar. DIGG har i drygt fyra månader aktivt deltagit i planering, programutformning, engagemang av talare samt ansvarat för att bjuda in. Ytterligare samarbetspartners är SUNET vid Vetenskapsrådet samt Internetstiftelsen.

3.2.3 Lista över informationsinsatser på nationella konferenser och seminarier

eIDAS-förordningens lagkrav och implementering har under hösten 2018 till och med mars 2019 presenterats vid följande informationstillfällen:

Konferenser/seminarier:	Datum:	Målgrupp:
Öppna frågestunder om anslutning till Sweden Connect	5 sep, 18 sep och 25 sep 2018	Offentliga och privata aktörer i begrepp att ansluta
Svenskt Federationsforum under ledning av SUNET och Internetstiftelsen	9 okt 2018	Offentliga aktörer inom federation
eFörvaltningadagarna	10-11 okt 2018	E-strateger och verksamhetsutvecklare inom offentlig förvaltning

Leverantörsmöte och forum för betrodda tjänster (DIGG i samarbete och PTS) Se kap 3.2	19 nov 2018 (29 apr 2019)	Utfärdare och leverantörer av tjänster inom e-legitimation och e-underskrift och säkerhet till offentlig sektor
FAI - Föreningen för arkiv- och informationsvetenskap 17 okt	17 okt 2018 (28 Mars 2019)	Registratorer, arkivarier och utvecklare av administrativa rutiner inom offentlig sektor
MVTe - Mötesplats välfärdsteknologi och e-hälsa	22-23 jan 2019	Chefer och tjänstemän inom kommunal vård och omsorg
e-legitimationsdagarna	4-5 april 2019	E-strateger och verksamhetsutvecklare i och till offentlig förvaltning

3.3 Omnämningen i media

eIDAS-förordningen och införandet har omnämnts eller varit huvudtema i ett dussin artiklar under de senaste sex månaderna. En av dessa artiklar var ett pressmeddelande från DIGG om Estland som första land in i den svenska eIDAS-noden. Computer Sweden som ingår i det databasdrivna techmediaföretaget IDG (International Data Group) är den kanal som gett störst utrymme åt frågan. Bland annat publicerades en informativ artikel om eIDAS den 1 oktober 2019. Alla artiklar under perioden har överlag varit informativa.

4 Deltagande i internationella samarbeten

4.1 Deltagande i Cooperation Network

Enligt 7§ i DIGG:s instruktion ska myndigheten uppfylla de samarbetskyldigheter som gäller för Sverige som medlemsstat enligt artikel 12 i eIDAS-förordningen samt enligt rättsakter som har meddelats med stöd av den artikeln. DIGG ska också vara gemensam kontaktpunkt för samarbetet, samt företräda Sverige i övriga frågor som rör gränsöverskridande elektronisk identifiering enligt eIDAS-förordningen. Genomförandet av eIDAS förutsätter att medlemsländerna medverkar i olika uppdrag, både genom att leda och delta i andra länders anmälningsprocesser.

Vid de två möten där Cooperation Network har samlats under den här perioden, har DIGG deltagit och tagit en aktiv roll, dels genom att som rapportör i Peer-review-arbetet granska eID-system som andra länder anmält och dels genom delta som frivilliga genom att arbeta med utredningar eller utveckling som kan eliminera brister som idag orsakar problem. En av dessa gäller hur säkerhetskraven ska tolkas. Det arbetet initierades som en direkt följd av DIGG:s beslut att inte driftsätta den tyska Middleware-programvaran, men är mer omfattande än så. Uppdraget DIGG förväntas leda är lika aktuellt för alla länder som etablerar lösningar för att göra sina nationella e-legitimationer tillgängliga över nationsgränserna. DIGG har dessutom på uppmaning från Cooperation Network skrivit ett förslag kring hur utbyte av metadata kan underlättas (se även kap 2.3.2). Beslut om hur detta förslag ska behandlas är ännu inte fattat av Cooperation Network.

4.1.1 Deltagande i granskningsarbete i Peer-reviewer och Technical subgroup

DIGG har deltagit i en fullt genomförd Peer-review och deltar i en pågående. DIGG har även deltagit i den insamling av erfarenheter från de Peer-review-omgångar som pågår och bör även framöver aktivt delta i arbetet att finna de former som i längden måste ersätta de nuvarande rutinerna.

DIGG har deltagit i de möten som hållits i Technical subgroup och är mycket aktiva, såväl genom att anmäla behov av förändringar som att skriva ändringsförslagen när gruppen enats om att behovet ska prioriteras.

4.2 NOBID - Nordiskt-baltiskt samarbete om digitala identiteter

Enligt ministerdeklarationen som antogs på ministermötet på Digital North i april 2018 om digitalisering, uttrycks en önskan om att stärka det digitala samarbetet i regionen och

använda Nordens ledande position till att gå i täten i förverkligandet av den digitala inre marknaden och i utvecklingen av en sammanhängande digital infrastruktur i regionen till nytta för medborgare, företag och offentliga förvaltningar. Enligt deklARATIONENS tre delmål ska arbetet stärka de nordiska och baltiska ländernas digitala omställningsförmåga. Arbetet ska bland annat skapa en integrerad region för transnationella digitala tjänster i den offentliga sektorn. Det ska också stärka konkurrenskraften för regionens företag genom digitalisering och man ska samarbeta om att uppfylla målen under Digital Single Market i den nordisk-baltiska regionen med särskild fokus på att främja utvecklingen av digitala tjänster över nationsgränserna. Alla som behöver ska ha tillgång till säkra e-legitimationer som är enkla att använda och det ska inte vara någon skillnad om användaren befinner sig i Sverige eller utomlands.

DIGG:s uppgift gällande den svenska eIDAS-noden såväl som det nordiskt-baltiska samarbetet för att realisera ambitionerna med ministerdeklarationen och undanröja gränshinder, syftar båda till att främja den fria rörligheten inom EU och det nordiskt-baltiska området. Dessa arbeten kräver stora insatser från DIGG under den tid arbetet pågår, för att syftet med initiativen ska uppnås.

Från den 1 september 2019 och fram till den 31 mars har DIGG deltagit i två projektmöten. DIGG arbetar parallellt med detta vidare med att starta arbetet med att anmäla en svensk e-legitimation enligt eIDAS-reglerna och att denna också ska användas i detta samarbete.

Arbetet stäms av med hela projektgruppen en gång i veckan, där DIGG deltar. I övrigt följer arbetet den projektplan som beslutades av ministermötet ovan.

Under hösten 2018 togs kontakter för att sammanställa goda exempel där eIDAS kan öppna dörrar över landgränserna och underlätta service och kommunikation inom de nordiskt-baltiska länderna. Varje land skulle ta fram ett exempel och beskriva detta. DIGG tog fram det svenska bidraget i samarbete med Bolagsverket. Bidraget visade på nyttor kopplade till registrering av filial/bolag i Sverige med hjälp av en utländsk e-legitimation från ett annat nordiskt-baltiskt land.

5 Pågående arbeten och behov i framtiden

5.1 Inledning

Intentionerna med eIDAS-förordningen framgår bland annat av förslaget i EU-parlamentet om en gemensam digital ingång som ska ge enklare tillgång till information och förfaranden online (Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a single digital gateway to provide information, procedures, assistance and problem solving services and amending Regulation (EU) No 1024/2012 - General Approach) och i kommissionens två direktivförslag (bolagsrättspaketet) som berör aktiebolag och deras aktieägare, borgenärer och anställda samt registreringsmyndigheter. Bolagsrättspaketet syftar till att undanröja administrativa hinder vid registrering av aktiebolag och vid annat utbyte av information mellan bolagen och registreringsmyndigheten, att underlätta bolagens gränsöverskridande rörlighet på den inre marknaden och att bolagens intressenter ges ett tillräckligt skydd. Syftena ska uppnås genom ökad användning av digital teknik. Båda dessa förslag hänvisar till användningen av de lösningar som tillhandahålls av eIDAS-förordningen för identifiering över gränserna.

För att intentionerna med eIDAS-förordningen ska kunna uppfyllas, finns det behov av ett flertal fortsatta åtgärder. I detta kapitel beskrivs några av de arbeten som pågår eller som skulle behöva genomföras. För att DIGG ska kunna genomföra detta, krävs finansiering av de olika delarna, antingen i den löpande verksamheten eller eventuellt som särskilda regeringsuppdrag. Mer information om behovet av finansiering återfinns bland annat i "Budgetunderlag 2020-2022 för Myndigheten för digital förvaltning". I vissa delar är det i dagsläget svårt att ha en uppfattning om omfattningen, då exempelvis arbetet med översynen av eIDAS-förordningen ännu inte har startats.

5.2 Anmälan av svensk e-legitimation

För att leva upp till intentionerna med eIDAS-förordningen måste Sverige anmäla en svensk e-legitimation till övriga medlemsstaters noder. Detta kommer att kräva att DIGG uppfyller de krav som ställs på en myndighet för att kunna anmäla en svensk e-legitimation till eIDAS-noden samt att DIGG tar fram, tillhandahåller och genomför den process som behövs för att anmäla en svensk e-legitimation. Arbetet med att ta fram de svenska bestämmelser som reglerar delar av eIDAS-förordningen har precis påbörjats. Detta innebär att DIGG:s arbete med att ta fram processen behöver pågå parallellt med att regelverket kommer på plats. Anmälan av en svensk e-legitimation kräver bland annat att DIGG utreder vilka e-legitimationer som ska anmälas, vilken tillitsnivå (säkerhetsklass) de ska ha och hur avtal med och finansieringsmodell för leverantörer ska utformas. DIGG måste också ta fram och översätta beskrivningar och erforderlig dokumentation.

Myndigheten måste fastställa säkerhetsklasser för svenska e-legitimationer som matchar de europeiska. DIGG behöver också utreda och fastställa hur svenska medborgare ska identifieras i Europa: Ska vi exponera svenska medborgares personnummer eller ska vi nyttja möjligheten att i stället använda ett alternativt ID-begrepp, en så kallad pseudonym?

Myndigheten måste också utreda förutsättningar för hur utländska e-legitimationer ska kunna användas i svenska offentliga tjänster och sedan implementera dessa. Detta arbete kan också komma att påverkas av den översyn som pågår av de svenska eIDAS-reglerna med anledning av förslagen i ”reboot – en omstart av den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)”.

5.3 Behov av kopplingsregister

För att nyttan av eIDAS-förordningen fullt ut ska realiseras, krävs dessutom spårbarhet i användningen av en utländsk e-legitimation i Sverige. De flesta offentliga e-tjänster kräver idag ett svenskt personnummer som identitet. Regeringen har genom beslut den 17 maj 2018 (Fi2018/02044/S3) lämnat i uppdrag till Skatteverket att vidareutveckla myndighetens promemoria ”Koppling mellan europeiska eID-handlingar och svenska personnummer eller styrkta samordningsnummer” och lämna förslag som syftar till att möjliggöra ökad gränsöverskridande åtkomst till svenska digitala myndighetstjänster. Skatteverkets uppdrag slutredovisades i januari 2019. Skatteverket föreslår ett register över kopplingar mellan utländska eID-handlingar och svenska personnummer eller styrkta samordningsnummer för att ge användare med utländska eID-handlingar och svenska identitetsbegrepp tillgång till svenska myndigheters digitala tjänster och för att tillhandahålla identifiering av dessa användare till de svenska myndigheterna. Resultatet av detta arbete kommer att ha betydelse för användningen av utländska e-legitimationer i Sverige och kommer sannolikt att påverka DIGG:s fortsatta arbete.

5.4 Fortsatt stöd vid införandet av eIDAS - kommunikation och information för framtiden?

För att säkerställa att Sverige lever upp till kraven i eIDAS-förordningen behöver DIGG stödja statliga myndigheter, kommuner och landsting i deras anpassningsarbete. DIGG kan konstatera att flertalet av de som omfattas av eIDAS-förordningen ännu inte har anslutit sig. Det är därför av största vikt att DIGG fortsätter arbetet med att informera och stödja anslutningsarbetet.

Uppgifterna ovan innebär en utökning och förlängning jämfört med det uppdrag som DIGG och E-legitimationsnämnden har haft. Det finns därför behov av tillföra medel till DIGG för att säkerställa att eIDAS-förordningen kan efterlevas. Det skapar även förutsättningar för en god förvaltning och den nödvändiga utvecklingen av den svenska eIDAS-noden samt möjligheter att skapa inflytande och påverka utvecklingen i det fortsatta eIDAS-samarbetet.

5.4.1 Konferenser och seminarier framöver

Som nämnts i kapitel 3.2.2 genomförs E-legitimationsdagarna i april 2019. Arrangemanget sker i samverkan mellan offentliga och privata aktörer, där en part, Verisec AB, tagit ett huvudansvar för konferensen och gjort en stor del av arbetet.

Två gånger per år genomförs Leverantörsmöte och forum för betrodda tjänster i samarbete med PTS. Behovet av att möta offentlig sektor och leverantörer på konferenser och seminarier och möjliggöra möten och informationsutbyten inom eIDAS-området är stort. Både i egen regi och i andras.

5.5 Översyn av eIDAS-förordningen

Vissa regler i eIDAS-förordningen är i dagsläget inte etablerade (t.ex. incidentrapportering), vilket kommer att innebära fortsatt utveckling och anpassning av eIDAS-noden. Enligt artikel 49 i eIDAS-förordningen ska dessutom Kommissionen göra en översyn över denna förordnings tillämpning och rapportera resultaten till Europaparlamentet och rådet senast den 1 juli 2020. Kommissionen ska särskilt utvärdera huruvida det är lämpligt att ändra denna förordnings tillämpningsområde eller dess särskilda bestämmelser, som artiklarna 6, 7 f, 34, 43, 44 eller 45, med beaktande av den erfarenhet som erhållits vid tillämpningen av denna förordning samt den tekniska och rättsliga utvecklingen och marknadsutvecklingen. Resultatet ska vid behov åtföljas av lagstiftningsförslag. Enligt DIGG:s uppfattning finns det flera punkter där de praktiska erfarenheterna av att tillämpa eIDAS-förordningen visar att det krävs förändringar. En fråga är om det i längden är rimligt att granska alla ändringar i anmälda e-legitimationssystem om det ska ske genom den resurskrävande Peer-review-processen. Insatsen att driva dessa förändringar ska dock inte underskattas.

Dessutom ska Kommissionen vart fjärde år efter den rapport som avses i första stycket lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen med att uppfylla målen för denna förordning. Denna planerade översyn av förordningen under 2020 kan dessutom komma att innebära nya krav och DIGG kommer aktivt att behöva delta i detta arbete och i anslutning till detta implementera nya beslutade regler samt kommunicera dessa till alla berörda.

När Sverige (DIGG) och Finland informerade om svårigheterna med att kunna driftsätta den s.k. Middleware-programvara som Tyskland tillhandahåller, på grund av att den inte är utformad i enlighet med de krav som eIDAS-förordningens Tillitsramverk ställer, uppstod en diskussion i Cooperation Network om dessa krav är tillämpliga för Middleware-programvara. Resultatet blev att ”Subgroup on enhancement of security requirements” etablerades i syfte att tydliggöra säkerhetskraven på de programvaror som används för att sända identitetsintyg till andra länder och att föreslå de förtydliganden och regeländringar som krävs. DIGG leder arbetsgruppen.

5.6 Framtida drift, förvaltning och utveckling

DIGG ska också utreda och etablera en säker och effektiv förvaltning och drift av eIDAS-noden inklusive incidenthantering enligt Artikel 10 i eIDAS-förordningen. Om det system för elektronisk identifiering som anmälts i enlighet med artikel 9.1 eller den autentisering som avses i artikel 7 f utsätts för intrång eller delvis äventyras på ett sätt som påverkar tillförlitligheten i systemets gränsöverskridande autentisering, ska den anmälände medlemsstaten utan dröjsmål tillfälligt upphäva eller återkalla denna gränsöverskridande autentisering eller de berörda utsatta delarna och informera andra medlemsstater och Kommissionen. DIGG måste därför säkerställa att säkerhets- och integritetsperspektiven omhändertas när nya lösningar utvecklas och implementeras.

Drift och förvaltning måste organiseras om, i syfte att långsiktigt säkerställa tillgång till kompetent personal och tekniska resurser i den utsträckning som krävs. Egen personal behöver kompetensutvecklas för att i högre grad än idag styra arbetet samt ha möjlighet att avhjälpa fel och bedriva mindre utvecklingsinsatser. Då det även råder stor brist på de konsultresurser som förvaltningen idag är beroende av krävs även en långsiktig utveckling av konsultmarknaden inom området.

5.7 Behov av säkerhetsskyddsklassning

När E-legitimationsnämnden analyserade behovet av säkerhetsskydd blev bedömningen att det inte kunde motiveras innan användningen av eIDAS-noden blivit större. Den bedömningen kvarstår, men eIDAS-noden delar komponenter med den nationella infrastrukturen för e-legitimering samtidigt som en ny säkerhetsskyddslagstiftning trätt i kraft och det ifrågasätts om inte e-legitimering borde räknas som samhällskritisk IT-infrastruktur. En ny bedömning av hur kritisk denna infrastruktur kommer vara för samhället bör göras innan beslut tas om hur den framtida driftorganisationen ska byggas upp.

5.8 Fortsatt utveckling och anslutningsarbete

Sverige har driftsatt den första versionen av den tekniska infrastrukturen. I takt med att andra länders eIDAS-noder driftsätts påbörjas arbetet med att ansluta dessa till den svenska eIDAS-noden.

Fortsatt utveckling av den tekniska infrastrukturen återstår. Den svenska eIDAS-noden, den pågående teknikutvecklingen inom det europeiska eIDAS-samarbetet samt regleringen i EU-förordningen är under utveckling. Det krävs bland annat nya rutiner och IT-stöd för hantering av säkerhetsincidenter samt register för de metadata som måste utbytas mellan medlemsländerna.

Styrningen av offentliga organs anslutningsarbete bör förstärkas. Att små kommuner klarat av att uppfylla eIDAS-förordningens krav samtidigt som stora resursstarka

myndigheter inte har gjort det, visar på att det inte bara är en fråga om brist på resurser eller information.

Inom ramen för förvaltning borde kvarvarande utveckling av den typ som redan pågår kunna fortsätta bedrivas och successivt förbättra användandet av gränsöverskridande e-legitimering och e-underskrifter. Det gäller mindre insatser som att vid legitimering med en utländsk e-legitimation hämta ett personnummer från det kopplingsregister Skatteverket haft ett regeringsuppdrag att utreda men som ännu inte är beslutat. Den typen av mindre justeringar kommer dock inte att lösa de större frågor som måste lösas, för att eIDAS i praktiken ska bli det stöd för gränslös elektronisk e-legitimering som eIDAS-förordningen syftar till. Helt nya utvecklingsinsatser måste därför till för att exempelvis:

- anpassa svenska e-tjänster så att de kan användas av personer som inte har svenskt personnummer. (Observerar att kopplingsregistret bara löser utlandsboende svenskers behov, det vill säga de som redan har ett svenskt personnummer)
- ge ut svenska e-legitimationer till utländska medborgare och till svenskar som inte är folkbokförda i Sverige
- ge svenska företag tillgång till kvalificerade elektroniska underskrifter
- tjänstelegitimationer med information om användarens behörighet att företräda en juridisk person och som kan användas över gränserna, finns tillgängliga
- ge tillgång till personal med kompetens inom det här området. Detta gäller inte bara DIGG. Insatser behövs för att långsiktigt både höja kompetensnivån och antalet personer med kompetens inom området måste öka. Denna fråga hänger ihop med behovet av att höja det allmänna säkerhetsmedvetandet i Sverige.

5.9 Utveckling - privata utförare av offentliga tjänster

eIDAS-förordningens skyldigheter gäller bara offentliga aktörer men Sverige får fatta beslut om regler som gör att även privata parter får nyttja utländska e-legitimationer genom eIDAS-infrastrukturen.

Om så sker, ska de gränsöverskridande transaktionerna märkas med information om att det inte är en offentlig aktör. Då upphör även eIDAS-förordningens regler om att ingen ekonomisk ersättning ska utgå mellan medlemsländerna för nyttjandet av e-legitimationerna. Det finns dock inga överenskommelser om hur eventuell ersättning ska hanteras och det följer inte tillräckligt mycket information med i identitetsintygen för att parterna på egen hand ska kunna lösa frågor om ekonomisk ersättning. Hur det i praktiken ska gå till att ansluta privata parter behöver därför både utredas och utformas. Det handlar såväl om teknisk som juridisk utveckling.

Privata utförare av offentliga tjänster, exempelvis friskolor och vårdgivare, har ett behov som sammanfaller med behoven hos sina offentliga motsvarigheter. Ett rimligt antagande är att användare har förväntningar på att de ska kunna använda elektroniska kanaler i kommunikationen med dem på samma sätt som de gör med offentliga motsvarigheter. Anslutning av dem kan därför vara ett första steg mot att tillåta privata parter att nyttja eIDAS-infrastrukturen. Alternativt bör möjligheten att behandla dem som offentliga aktörer prövas.

5.10 E-underskrifter

eIDAS-förordningen omfattar förutom eID även betrodda tjänster. DIGG har ett ansvar när det gäller offentlig förvaltnings försörjning inom området liksom för främjandeinsatser. Andra delar av ansvaret faller på andra myndigheter, exempelvis PTS. De "hål i systemet", det vill säga områden som ingen myndighet har eller de facto tar ansvar för, som E-legitimationsnämnden tidigare har påpekat, kvarstår trots att DIGG i viss mån fått ett breddat uppdrag.

eIDAS-förordningens regler kring e-underskrifter skiljer sig i grunden från dessa regler om eID. Det finns ingen teknisk infrastruktur som hanterar nationella skillnader och det finns inga processer som bidrar till ökad kunskap och förståelse för ländernas olika system. I stället finns tekniska regler för vad som varje land är skyldigt att acceptera och principen är att det som är godkänt inom en medlemsstat automatiskt ska vara godkänt i alla medlemsstater.

I praktiken innebär det tyvärr att e-tjänster där e-underskrift krävs inte kommer kunna hanteras på samma sätt vid en eIDAS-legitimering som man kunde göra vid en nationell e-legitimering, samtidigt som det blir mycket svårt att utan avancerade IT-stöd kunna avgöra om ett elektroniskt undertecknat dokument går att lita på.

Sverige har varit aktiva inom både standardiseringsorganet CEN (Comité Européen de Normalisation) och Cooperation Networks Expert group för att etablera en standard för e-underskriftstjänster kallad "Remote signing" vilket är en standard som reducerar problemen med e-underskrift i kombination med gränsöverskridande e-legitimering.

DIGG har specificerat hur underskriftstjänster som fungerar även med utländska e-legitimationer behöver utformas och granskar hur leverantörer på Kammarkollegiets ramavtal uppfyller kraven. Den granskningen blandas dock av många ihop med den granskning PTS vid behov ska göra av tjänsterna enligt deras tillsynsansvar för betrodda tjänster.

Mer behöver göras, bland annat saknas i hög utsträckning de valideringstjänster och bevarandetjänster som krävs för att offentlig sektor ska kunna bredda användningen av elektroniska underskrifter. Då någon marknad för dessa tjänster ännu inte uppstått, för

DIGG dialoger med andra myndigheter i syfte att etablera öppen källkodsprogramvara som täcker behoven.

Ett annat område där marknaden inte utvecklats på det sätt som eIDAS-förordningen förutsätter, är de så kallade Kvalificerade betrodda tjänster. eIDAS-förordningen utgår från den kvalitetsnivån men, med ett enda undantag, saknas kvalificerade betrodda tjänster i Sverige. Detta ställer framförallt till problem vid kontakter med andra länder där det finns lagstiftning som utesluter användning av betrodda tjänster av lägre kvalitet. Svenska företag kan då vara förhindrade från att exempelvis lämna anbud vid offentliga upphandlingar till dessa länder. Åtgärder för att eliminera dessa brister krävs. Om det innebär att i EU-samarbetet arbeta för att lagstiftningen i högre grad ska ta hänsyn till icke kvalificerade betrodda tjänster eller om det innebär att verka för att leverantörer av betrodda tjänster gör de investeringar som krävs för att lyfta sig till den kvalificerade nivån, behöver utredas. Exempel på åtgärder som skulle kunna leda till framväxt av Kvalificerade betrodda tjänster i Sverige är lagstiftning som kräver att enbart Kvalificerade betrodda tjänster kan användas vid rättslig prövning, en eventuell upphandling av ett tillräckligt antal tjänster för att leverantörerna ska få täckning för sina investeringar tills marknaden etablerats och att myndigheter etablerar sig som leverantörer av Kvalificerade betrodda tjänster.

Under åren 2021 till 2022 är ett mål att ta fram en tjänst för validering av underskrifter samt att ta fram en lösning för långtidsvalidering av elektronisk underskrift i överenskommelse med Riksarkivet, för att stödja offentlig förvaltnings verksamhet.

5.11 ID-kortsutredningen och eventuellt behov av översyn av regler

I slutbetänkandet "reboot – omstart för den digitala förvaltningen" (SOU 2017:114 kapitel 1.1 och 1.2) lämnas förslag till lag om statlig elektronisk identitetshandling och förslag till lag om infrastruktur för elektronisk identifiering och kvalitetsmärket Svensk elektronisk identitetshandling. I mars 2019 lämnar även 2017 års ID-kortsutredning (Ju 2017:12) sitt slutbetänkande, som också förväntas innehålla krav på statlig e-legitimation. Förslagen kan komma att innebära ytterligare arbete och behov av resurser för DIGG om de bereds vidare. En fråga som kan aktualiseras är om en statlig e-legitimation då ska anmälas enligt eIDAS-förordningen och vilket arbete det då eventuellt skulle kräva av DIGG.

DIGG utformar avtal, tekniska specifikationer och interoperabilitetsramverk. DIGG företräder Sverige i förhandlingar med andra länder angående motsvarande internationella standarder. En förutsättning för att resultatet ska bli något som stödjer offentlig sektor, dess användare och svenska leverantörer är att DIGG har en korrekt bild av offentlig förvaltnings behov och de tjänster som leverantörerna erbjuder. Samverkan och dialog med de organisationer som idag eller i framtiden berörs av eIDAS är viktig.

Det arbetet behöver bedrivas mer systematiskt och i högre grad som ett samarbete mellan organisationer som har ett gemensamt intresse än hittills. En satsning för att nå dit som förberetts, men ännu inte genomförts, är att bilda en användarförening för aktörerna som är anslutna till Sweden Connect.

5.12 Behov av enkät för att mäta anslutning igen?

Under de år E-legitimationsnämnden verkade publicerades årligen en enkät för att mäta myndigheters och kommuners digitalisering och användning av e-legitimation i sina e-tjänster samt deras förberedelse och anpassning till eIDAS-förordningens lagkrav inför ikraftträdandet 2018. Enkäten kom att bli en etablerad källa till information och följdes och refererades till av flera instanser inom olika sektorer bland annat inom SKL (Sveriges kommuner och landsting) och hos Regeringskansliet. Då myndighetens upphörande och verksamhetsövergång till DIGG tog alla resurser i anspråk våren 2018 blev ingen enkät publicerad det året. Den senaste informationen kommer därför från 2017 års enkät.

Nu har Regeringskansliet därför bjudit in SKL och DIGG i att delta i en gemensam enkät. Undersökningen genomförs på Regeringskansliets uppdrag av Ramböll. Enkätfrågorna från 2017 års e-legitimationsenkät utgör utgångspunkt i planeringsarbetet. Syftet är att mäta myndigheters och kommuners användning av e-legitimation och beskriva och stämma av inställningen till valfrihetsystem. Här finns ett utmärkt tillfälle för DIGG att även följa upp eIDAS-anpassningen och myndigheternas anpassning av sina e-tjänster.

DIGG rekommenderar en årlig uppföljning för att mäta användning av e-legitimationer, e-underskrifter och eIDAS-anslutningen i offentlig sektor. Den årliga mätningen kan med fördel ske gemensamt, såsom i fallet nu, i samverkan med SKL och Regeringskansliet.

Bilaga 1 Metadateregistrets roll

Metadataregistret inom Sweden Connect är en vital komponent för att eIDAS infrastruktur, men även för att det svenska e-legitimationssystemet, ska fungera. Alla parter måste registrera identisk information som den motpart man ska utbyta information med. Det gäller exempelvis de krypteringsnycklar en mottagare av information ska använda för att dekryptera meddelanden och de tekniska adresser meddelanden ska sändas mellan. Den informationen kallas metadata. Informationen kan utväxlas mellan parterna genom att tekniker för varje part kontaktar alla andra parter och för var och en utbyter information och verifierar att det stämmer. Eftersom alla parter måste göra detta med alla andra parter, växer arbetsinsatsen med exponentiella effekter när antalet parter växer. Detta medför kostnader, men är framförallt en säkerhetsrisk, eftersom varje förändring leder till ett driftavbrott tills alla andra anpassat sig. Särskilt allvarligt vore om oviljan att orsaka driftavbrott gör att någon avstår från att byta krypteringsnycklar i en situation där det vore motiverat. Att ersätta det bilaterala utbytet av metadata mellan parterna med en lösning, där varje part bara uppdaterar metadata i en gemensam katalog och varje part regelbundet hämtar en ny kopia av metadata från den gemensamma katalogen, innebär både att den administrativa insatsen minimeras och att tiden för en förändring, exempelvis när en krypteringsnyckel måste bytas ut blir mycket kort.

DIGG har argumenterat för att införa modellen med ett centralt metadataregister även mellan länderna och har även uppmanats att lämna ett skriftligt förslag kring hur det ska kunna realiseras. Status i arbetet med att detta ska tillföras eIDAS-specifikationerna eller inte, är ett förslag om att införa ett centralt metadataregister där anslutningen blir frivillig.

Inom det nordiskt-baltiska samarbetsprojektet NOBID (se kapitel 4.2 NOBID – nordiskt-baltiskt samarbete om digitala identiteter) pågår även diskussioner om att Sverige ska utveckla och drifva ett sådant metadataregister för de nordiska/baltiska ländernas räkning till dess att en gemensam lösning på EU-nivå etablerats. En överenskommelse om att det är lämpligt är träffad, men finansieringen är ännu inte löst.

Bilaga 2 Anslutningsprocessen i Sweden Connect

Anslutningsarbetet till Sweden Connect sker i fyra faser:

- 1. Ökad kunskap om Sweden Connect*
Genom information om Sweden Connect på DIGGS:s webbplatser swedenconnect.se, elegnamnden.se och digg.se, på konferenser, mail och via telefon. Via den testmiljö DIGG tillhandahåller där leverantörer och utvecklare med så låg tröskel som möjligt kan öka den egna kompetensen och se hur de egna tjänsterna passar in.
- 2. Teckna överenskommelse, eller avtal om anslutning,*
Mallar för att dokumentera överenskommelsen är publicerade på DIGG:s webbplatser och en process för behandling av inkomna dokument har etablerats.
- 3. Testanslutning*
Anslutning sker genom att anslutande aktörer registrerar metadata i det centrala metadataregistret. Verifiering av att det fungerar sker dels med hjälp av den metadata-validator DIGG tillhandahåller och gentemot referensimplementationer. En testmiljö (QA-miljö) som är så lik produktionsmiljön som möjligt, är framtagen, för att anslutande parter där ska kunna prova att ansluta sina tjänster innan anslutningen till produktionsmiljön påbörjas. DIGG har större möjligheter att felsöka i den miljö än i produktionsmiljön, där hänsyn till personlig integritet har högre prioritet än möjligheter till felsökning.
- 4. Skarp anslutning*
Har anslutningen till QA-miljön gått bra, ska det bara krävas en upprepning med en snarlik metadataregistrering i produktionsmiljön. DIGG kontrollerar att det är en organisation som har tecknat avtal och att bara de företrädare för organisationen som anmälts i avtalet, får lämna metadata.

Bilaga 3 Administrativa rutiner

DIGG är mottagare av de underskrivna avtalen som skickas in från olika förlitande parter via post. Originalavtal diarieförs i DIGG:s allmänna diarium.

När avtalen kommer DIGG tillhanda kontrolleras att de:

- inte innehåller några ändringar
- innehåller all efterfrågad information (exempelvis kontaktuppgifter).
- kommer från en myndighet

Vid behov begärs kompletteringar. Vid tveksamhet kring avsändaren lämnas avtalet vidare för juridisk granskning.

När avtalet är granskat registreras uppgifter om förlitande part i aktörsregistret i Sweden Connect med samtliga uppgifter från avtalet. Därefter arkiveras originalavtalet.

I nästa steg skapas ett ärende gällande det inkomna avtalet i ett ärendehanteringssystem, Request Tracker (RT), som DIGG och SUNET använder tillsammans. I samband med skapandet av ett ärende skickas en e-mail via RT till avtalsansvarig och metadataansvarig att avtalet är mottaget och att det nu är klart för förlitande part att skicka in metadata. Därefter uppdateras aktörsregistret med aktuellt ärendenummer i RT för registrerat avtal. RT-ärendet gällande avtalet läggs vilande i väntan på att en metadatafil skickas in.

Förlitande part skickar sedan in en metadatafil via mail till operations@swedenconnect.se. Detta skapar automatiskt ett ärende i RT gällande uppladdning av metadata till produktion. Ärendet tas emot och kontroll görs av att metadatafilen innehåller den information som behövs, att informationen följer det tekniska ramverket samt att det finns ett gällande avtal. I RT görs också en koppling av detta ärende till ärendet för avtalet. Efter kontroll styrs RT-ärendet till SUNET för uppdatering i produktion av metadatafilen.

SUNET laddar upp metadatafilen i produktion och därefter stängs ärendet. I samband med detta skickas mail via RT till avtalsansvarig och metadataansvarig att avtal är slutet mellan förlitande part och DIGG gällande Sweden Connect. Även RT-ärendet för avtalet avslutas i samband med detta. Slutligen kontrolleras att all information är uppdaterad i aktörsregistret.

Samma rutin används i de fall en förlitande part behöver uppdatera en metadatafil, förutom att avtalet då redan finns på plats, så den delen faller bort. Det finns också tillfällen när man från förlitande part önskar göra ändringar i angivna funktioner beroende på t ex förändring i arbetsuppgifter för anställd. Detta kan då göras via mail till info@digg.se där detta då läggs till i diariet för avtalet och sparas tillsammans med avtalet.

I den löpande verksamheten ingår även att svara på frågor från såväl offentlig som privat sektor. Frågorna från offentlig sektor är huvudsakligen av detaljerad karaktär och utgår från den egna verksamheten. Frågorna kan exempelvis handla om tolkning av Sweden Connect-avtalet, vilken roll organisationens underleverantörer har i anslutningen till Sweden Connect, och vilka personer/roller som är lämpliga att ange som kontaktpersoner i avtalet. Frågorna från privatpersoner kretsar ofta kring vilka framtida möjligheter som kommer finnas att använda e-legitimationer över landsgränserna, till exempel när en svensk e-legitimation kommer att vara möjlig att använda utomlands. Även frågor från företag förekommer, då huvudsakligen i form av önskemål om att ansluta sig till Sweden Connect.

Det görs också en aktiv uppföljning mot förlitande part som endast skickat in avtal men inte fullföljt processen genom att skicka in sin metadatafil. Dessa uppmanas att fullfölja den delen av avtalet.

En enklare intern kunskapsdatabas har skapats i syfte att sprida kunskap internt och för att på ett mer effektivt sätt kunna svara på mer eller mindre vanligt förekommande frågor som kommer in via samtal och mail. Denna kunskapsbank har DIGG i syfte att arbeta vidare med och göra allmänt tillgänglig i form av en QA-funktion. Det är fortsatt frågor kring eIDAS och bedömningen är att det kommer att finnas ett stort informationsbehov kvar under lång tid framöver.